

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

Бура

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *The Tempest*, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Бура*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић,
Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2015. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Бура</i>	8
Појмовник преводиочев	111

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоручи, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских

комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именовани код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

„Бура“ канонски спада у Шекспирове комедије, мада садржи и елементе трагикомедије, дворске маскерате и талијанске „комедије умећа“, коју карактерише обилна импровизација. С друге стране, такође, у њој се, од свих Шекспирових дела, најдоследније примењује јединство радње и места и времена, јер се све одвија у размаку од

неколико сати на једном острву. Написана 1610. или 1611. године, сматра се и Шекспировим последњим и опроштајним комадом, а многи у Просперу виде лик самог Шекспира. Извођена – вероватно зато што њена структура то лако допушта – највећма у разним адаптацијама све до половине 19. века, „Бура“ отад доживљава пун процват и почиње да се сматра једним од најбољих Шекспирових дела. Радња је доста једноставна: Проспера, војводу миланског и заљубљеника у мађију и владање натприродним силама, његов брат збацује с власти и у маленој бродници, заједном с његовом ћеркицом Мирандом, отискује на море. Отац и кћи преживљавају, доспевају на пусто острво, где Проспер мађијом успоставља власт над острвским духовима и јединим домороцем, Калибаном, наказним потомком вештице Сикораксе и Ђавола. Користећи једном прилику кад флота напуљског краља, сизерена његовог брата, пролази у близини острва, Проспер зазива буру, у којој привидно страда краљевска лађа, док се сви путници спасавају испливавањем на острво. Они су раштркани у три групе, и не знају да ли су сви преживели. Краљ мисли да се његов син Фердинанд утопио, док је овај доспео до Проспера и одмах се заљубио у његову кћер, као и она у њега. Наравно, и буру и збивања око ње контролише Проспер преко свог

духа Ариела и других духова. На крају се уприличује катарзичан заједнички састанак, где се све открива, те се Просперо, повративши своје војводство, са свима враћа у цивилизацију, да преузме пређе занемарену одговорност за земаљску владавину. У савременим приступима овом комаду, често се потенцира тема колонизације, кроз истицање односа Проспера и јединог домороца, Калибана.

Бранислав Г. Ромчевић

БУРА

ЛИЦА

АЛОНСО, Краљ напуљски.

СЕВАСТИЈАН, брат његов.

ПРОСПЕР, законити Војвода милански.

АНТОНИЈЕ, брат његов, узурпаторски Војвода
милански.

ФЕРДИНАНД, син Краља напуљског.

ГОНСАЛО, честити стари већник.

АДРИЈАН, ФРАНЦИСКО, господа.

КАЛИБАН, диваљ и наказан роб.

ТРИНКУЛ, лакрдијаш.

СТЕФАН, пијани пехарник.

КАПЕТАН лађе.

НОСТРОМО.

МОРНАРИ.

МИРАНДА, кћи Просперова.

АРИЕЛ, дух ваздушни.

ИРИДА, ЦЕРЕРА, ЈУНОНА, ВИЛЕ, ЖЕТЕОЦИ,
духови.

МЕСТО РАДЊЕ: лађа на дебелом мору, а затим
ненастањено острво.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *На лађи на дебелом мору.*

Бура с грмљавином и севањем. Наступе Капетан и Ностромо.

Капетан: Ностромо!

Ностромо: Овде, капетане. Како стојимо?

Капетан: Момче, збори с морнарима – навалите ревно, ил' ћемо се насукати; мрдај, мрдај. *[Изађе.]*
[Наступе Морнари.]

Ностромо: Хеј, небојше! Бодро, бодро, небојше моје! Ревно, ревно! Мотај сошно једро. Пази на звиждаљку капетанову. Дувај, док свој ветар не распукнеш, ако има места довољно!

[Наступе Алонсо, Севестијан, Антоније, Фердинанд, Гонсало, и други.]

Алонсо: Добри ностромо, старај се. Где је капетан? Мушкарци будите.

Ностромо: Сад молим, држите се доле.

Антоније: Где је капетан, ностромо?

Ностромо: Зар га не чујеш? Труд нам кварите; држите се кабина својих – олуји помажете.

Гонсало: Ама, момче, стрпљив буди.

Ностромо: Кад море буде. Одлазите! Шта маре ти букачи за назив краља? У кабину – тишина! Не гњавите

нас.

Гонсало: Момче, сети се ког имаш на лађи.

Ностромо: Никог ког волим више но себе. Већник си; ако можеш наредити тим почелима да утихну, и мир израдиш од овога, нећемо више таћи уже ниједно; раби свој утицај; аколи не можеш, захвали што поживе толико и спреми се у кабини својој за несрећу часа овог, ако се деси. Бодро, небојше! Склањајте нам се, велим.

[Изађе.]

Гонсало: Тај ме чова збиља теши: чини ми се да нема на себи белег утапања; изглед му је сасма за вешала. Истрај, Усуде добри, у том да буде обешен: учини уже судбе његове паламаром нашим, јер наш мало користи. Ако рођен није да обешен буде, наш случај је кукаван. *[Изађе]*

[Наступи опет Ностромо.]

Ностромо: Свлачи слемени наставак! Ревно! Спуштај, спуштај! Окрени је у ветар с великим једром. *[Повик иза бине.]* Куга на то завијање! Гласнији су од непогоде ил' работе наше.

[Наступе опет Севастијан, Антоније, и Гонсало.]

Зар опет! Шта радите ту? Да одустанемо и утопимо се? Каните ли тонуту?

Севастијан: Богиње ти у грло, ти дречаво, хулно,

несмиљено псето!

Ностромо: Онда ви радите.

Антоније: Виси, цукело! Виси, курвићу, букачу дрски! Ми смо мање уплашени да се не утопимо но ти што си.

Гонзало: Јамчим да се он утопити неће, па да лађа није јача од љуске орахове ни да пушта ко цура неутажна.

Ностромо: Окрени је у ветар, у ветар! Изравнај јој два једра ка мору опет; крмани је од обале.

[Наступе Морнари, мокри.]

Морнари: Све пропаде! На молитве, на молитве! Све пропаде!

Ностромо: Шта, морају ли уста да нам се расхладе?

Гонзало: Краљ и краљевић се моле! Помозимо им, Јер наш је случај ко њихов.

Севастијан: Изгубих стрпљење.

Антоније: Сасма нас пијанци за животе извараше.

Тај хуља галамцијски – да би да се утапаш

Током десет плима и осека!

Гонзало: Ипак ће да виси,

Па да свака кап воде се куне против тога

И зија најшире да га прогута. *[Збркана бука иза бине: „Смилиј нам се!“ – „Распадамо се, распадамо се!“ –*

„Згогом. жено моја и децо!“ – „Збогом, брате!“ –
„Распадамо се, распадамо се!“]

Антоније: Да тонемо сви са Краљем.

Севастијан: Да се опростимо с њим. [Изађу
Антоније и Севастијан.]

Гонсало: Сад бих дао тисућ ферлонга мора за рало
јалове земље, вреска, црнице, смеђе клеке, било чега.
Нек буде воља одозго, но радо бих мро смрћу сувом.
[Изађе.]